



Naturkatastrofer m.m.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet 12 motioner med 16 yrkanden från den allmänna motionstiden. 7 yrkanden rör det förebyggande arbetet för att minska skadorna när en naturkatastrof inträffar, och 9 yrkanden tar upp frågor om ekonomisk ersättning till drabbade i samband med naturkatastrofer.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med bl.a. hänvisning till det omfattande beredningsarbete som för närvarande pågår inom området. Många av de frågor som tas upp i motionerna har uppmärksammats i detta beredningsarbete.

Särskilda yttranden har avgivits av (kd), (fp) och (mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	4
Förebyggande arbete m.m. i samband med naturkatastrofer	4
Motionerna	4
Utskottets ställningstagande	5
Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer.....	8
Motionerna	8
Utskottets ställningstagande	9
Särskilda yttranden.....	11
1. Förebyggande arbete m.m. i samband med naturkatastrofer (punkt 1) (kd).....	11
2. Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer (punkt 2) (fp)	12
3. Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer (punkt 2) (mp)	12
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	13
Motioner från allmänna motionstiden.....	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förebyggande arbete m.m. i samband med naturkatastrofer

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Fö214 yrkande 1, 2001/02:Fö230 yrkandena 1–3, 2001/02:Fö236 i denna del, 2001/02:Fö264 och 2001/02:Fö267.

2. Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Fö213, 2001/02:Fö214 yrkande 2, 2001/02:Fö216, 2001/02:Fö220, 2001/02:Fö221, 2001/02:Fö230 yrkande 4, 2001/02:Fö236 i denna del, 2001/02:Fö238, 2001/02:Fö239 och 2001/02:Fö252.

Stockholm den 5 mars 2002

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Åke Carnerö (kd), Olle Lindström (m), Ola Rask (s), Håkan Juholt (s), Berndt Sköldestig (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp), Björn Leivik (m) och Ingegerd Saarinen (mp).

Utskottets överväganden

Förebyggande arbete m.m. i samband med naturkatastrofer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till pågående beredningsarbete bl.a. inom Regeringskansliet. Ett särskilt yttrande har avgivits av (kd).

Motionerna

I flera motioner tas olika frågor upp som har anknytning till det *förebyggande arbetet* för att minska skadorna i samband med inträffade naturkatastrofer.

I två motioner av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. – *motion Fö264 (s)* och *Fö267 (s)* – tas detta ämne upp. Motionärerna menar att den förebyggande förmågan måste utvecklas och att det förebyggande arbetet prioriteras. Väl genomförda förebyggande insatser medför såväl minskat lidande som bättre samhällsekonomisk användning av resurserna.

I motion Fö264 (s) anføres att väl genomförda förebyggande insatser enligt vad som framförs i motionen är mer kostnadseffektivt än att begränsa konsekvenserna av en redan inträffad naturolycka. Motionärernas uppfattning är att behovet av förebyggande åtgärder mot naturolyckor har ökat kraftigt, och anser att det är bra att en *översyn* nu skall ske av *bidragssystemet*. Enligt motionärerna bör därvid även ingå att se över behovet av bidrag för att korrigera långsamma naturliga processer.

I motion Fö267 (s) framhålls att med de ansökningsregler som nu gäller för att söka bidrag för förebyggande insatser mot ras i vattendrag, kan det dröja nästan två år innan sådana ärenden kan lösas. Det innebär att enskilda människor kommer i kläm. De kan inte få ut några ersättningar för sina hus och kan inte heller bo i dem. De har inte heller resurser att låna till köp av ytterligare ett hus, och försäkringsbolagen betalar ingen ersättning förrän husen har rasat. Motionärerna anser att en *översyn av befintliga regler* måste ske så att enskilda människor inte skall behöva vänta så orimligt länge på att få sin besvärliga situation löst.

Frågor om det förebyggande arbetet tas också upp i *motion Fö230 (kd)* av Jan Erik Ågren och Dan Kihlström. I motionen pekar motionärerna på de återkommande översvämningarna i bl.a. Norrlandslänens älvdalar. Härvid noteras att trots att översvämningar återkom vid flera tillfällen har inte åtgärder vidtagits i tillräcklig omfattning för att minska vissa av de skador som då uppstod. Det finns ett behov av att vidta *åtgärder för att säkra de broar och vägavsnitt* som visat sig vara särskilt sårbara vid översvämningar runt om i landet. Avstängda Europa-, läns- och riksvägar samt andra vägar, liksom

järnvägar, orsakar stora merkostnader inte bara för reparationer och återställande utan också för företag och enskilda (*yrkande 2*).

I *motion Fö236 (m) i denna del* av Per-Samuel Nisser och Jan-Evert Rådström pekar motionärerna också på betydelsen av att göra *vissa översyner* för att bl.a. öka intresset för att förebygga skador i samband med naturkatastrofer.

I *motion Fö214 (c)* av Viviann Gerdin m.fl., som bl.a. behandlar frågor om översvämningarna runt Vänern 2002, var föreslås att regeringen utreder kostnader och samhällsvinster för att *investera i en kanal* från Vänern till Uddevalla. I motionen framhålls att vädrets makter tillsammans med vattenkraftbolagens och myndigheternas agerande försätter mark- och fastighetsägarna i en besvärlig situation. De kan varken påverka nederbörden eller avtappningen av vatten utan endast genom invallning försöka begränsa skadorna.

Nuvarande lagstiftning innebär att någon maximal avtappning för att sänka en hög vattennivå inte kan garanteras. Vattendomarna är inte effektiva nog. Andra vägar bör sökas. Ett uppdrag har därför getts till Miljöbalkskommittén och frågan kommer att diskuteras, vilket dock innebär att inga åtgärder kommer att vidtas under de kommande åren.

Ett argument som framkommit till varför Vänerns vatten inte kan tappas av i högre takt är den rasrisk som uppstår längs Göta älv. Med hänsyn till de begränsade möjligheter som erbjuds att reglera Vänern bör regeringen ge i uppdrag att utreda andra vattenvägar. Regeringen bör utreda kostnader och samhällsvinster för att investera i en kanal från Vänern till Uddevalla (*yrkande 1*).

I *motion Fö230 (kd)* föreslås också förbättrade rutiner när det gäller *förvarning* om risk för översvämningar och vattenkraftsbolagens ansvar därvid. Man skulle kunna införa förvarningssystem i samband med prognoser från SMHI tillsammans med tydliga besked från vattenkraftsföretagen om vilka nivåer som vattenmagasinen skall kunna hålla, detta med tanke på de enorma problem som uppstått när man tvingats släppa tusentals kubikmeter vatten per sekund från vattenmagasinet (*yrkande 3*). I motionen framhålls vidare att i samband med den senaste tidens katastrofer har även risken för översvämningar och dammbrott vid mindre dammar aktualiserats. Detta visar att *dammsäkerheten* inte är tillfyllest varför åtgärder för att rätta till detta måste vidtas. Ingen kan med säkerhet säga att vi inte kommer att drabbas av översvämningar även kommande år (*yrkande 1*).

Utskottets ställningstagande

Vid förra riksmötet behandlade utskottet i april 2001 mycket utförligt olika frågor rörande det *förebyggande arbetet* för att minska skadorna vid naturkatastrofer, dammolyckor m.m. (bet. 2000/01:FöU7). Vid tidpunkten för utskottsbehandlingen var frågorna alltför många efter översvämningarna i landet sommaren och hösten 2000. Utskottet redovisade då de olika föredragningar i detta ärende som genomförts inför utskottet av representanter från

Försvars- och Näringsdepartementen, länsstyrelserna i Värmland och Västra Götaland, Statens räddningsverk samt Försäkringsförbundet.

Utskottet redovisade också olika initiativ som regeringen tagit, bl.a. ett uppdrag till Boverket och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) att undersöka i vilken omfattning risken för översvämningar behandlas i kommunernas översiktsplaner och om det planeringsunderlag kommunerna har tillgång till är tillräckligt för att risken skall kunna redovisas i översiktsplanen och beaktas vid efterföljande beslut om användningen av mark- och vattenområden. Utskottet redovisade också att det av regeringens skrivelse om beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (skr. 2000/01:52) framgick att med anledning av översvämningarna under sommaren och hösten 2000 har även frågan om vattendomarna och deras betydelse för höga vattenflöden diskuterats liksom frågan om möjligheter att inom ramen för befintlig lagstiftning ompröva domarna.

Med anledning av de nu väckta motionerna med många intressanta förslag om *förebyggande åtgärder för att minska skadorna vid inträffade naturkatastrofer* vill utskottet anföra följande.

Vid utskottets tidigare utskottsbehandlings i dessa frågor har utskottet bl.a. erinrat om att det finns ett *anslag för förebyggande åtgärder* mot jordskred och andra naturolyckor och ett anslag för ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m. Båda anslagen disponeras av Statens räddningsverk. Av budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 6) framgår att regeringen finner ordningen för utbetalningar från anslaget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor oklar varför regeringen avser att låta genomföra en översyn av detta system. Det framgår också att regeringen i fråga om anslaget för ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m. anser det vara viktigt att förutsättningarna och reglerna för dessa ersättningar klarläggs av Utredningen om översyn av räddningstjänstlagen (dir. 1999:94). Utredningen, som i januari 2002 överlämnade sitt slutbetänkande till försvarsministern, bereds nu inom Regeringskansliet.

Utskottet har nu erfarit att Boverket i en rapport, *Översvämningsfrågor i översiktsplaneringen*, redovisat det ovan nämnda uppdraget till regeringen i september 2001. I rapporten redovisas hur översvämningsfrågorna hanteras i kommunernas översiktsplanering mot bakgrund av översvämningarna i Sverige år 2000 samt i vilken omfattning vissa byggnader skadades. Frågan bereds nu inom Regeringskansliet.

Utskottet vill därtill anföra att av SMHI:s årsredovisning för år 2000 framgår att SMHI genomför – på Statens räddningsverks uppdrag – en *översiktlig kartering* som omfattar ca 1 000 mil vattendrag. Detta innebär att översiktskartor över speciellt utsatta områden utarbetas för att identifiera kritiska områden där man bör vara restriktiv med etableringar av bebyggelse eller annan översvämningskänslig verksamhet. Den här översiktliga karteringen bör sedan kompletteras med mer detaljerade studier av den berörda kommunen.

I sammanhanget vill utskottet också anföra att Statens räddningsverk i regleringsbrev för år 2002 fått i uppdrag att göra en översyn av nuvarande sy-

stem för att *förebygga olyckor såsom t.ex. ras och skred*. Uppdraget skall redovisas senast den 1 augusti 2002.

När det gäller *frågan om vattendomarna* konstaterade utskottet vid sin beredning av frågan i april 2001 att Miljöbalkskommittén (1999:03) i ett tilläggsdirektiv (2001:25) fått i uppdrag att gå igenom sådana vattendomar som kan ha betydelse för riskerna för översvämningar. Syftet med genomgången skall vara att ta fram ett relevant underlag för en analys av miljöbalkens bestämmelser om omprövning av gällande tillstånd och villkor för vattenanläggningar och vattenreglering.

Kommittén skall bl.a. bedöma om förutsättningarna för omprövning är tillräckliga för att förbättra möjligheterna att förebygga och begränsa riskerna för översvämningar. Kommittén skall också bedöma om de processuella reglerna är ändamålsenliga. Vidare skall kommittén analysera om ersättningsreglerna och bestämmelserna om rättegångskostnader lägger hinder i vägen för angelägna omprövningar som syftar till att förbättra t.ex. dammsäkerhet och minska riskerna för och skadeverkningarna av översvämningar. Om kommittén vid sin analys kommer fram till att det finns behov av lagstiftning, skall kommittén föreslå sådan.

Utskottet har nu erfärit att resultatet av Miljöbalkskommitténs översyn av vattendomarna kommer att redovisas i ett delbetänkande i juli 2002. Utskottet har också erfärit att frågan om utvecklingen av *dammsäkerheten* kommer att redovisas i den civila proposition som regeringen kommer att överlämna till riksdagen i mars 2002.

Av den redovisning som utskottet ovan lämnat framgår att regeringen uppmärksammat betydelsen av det förebyggande arbetet för att minska skadorna i samband med inträffade naturkatastrofer som ligger väl i linje med vad som efterfrågas i motionerna. Huruvida behov bedöms föreligga om förbättrade rutiner när det gäller förvarning om risk för översvämningar m.m. eller att bygga en kanal från Vänern till Uddevalla bör detta framkomma i det omfattande arbete som nu pågår på olika håll.

Utskottet inser att det påbörjade åtgärdsarbetet är omfattande och komplicerat och välkomnar regeringens olika initiativ i dessa frågor.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört anser utskottet det inte motiverat att nu göra några särskilda uttalanden och inte heller att särskilt förorda någon av de i motionerna föreslagna åtgärderna. *Motionerna Fö214 (c) yrkande 1, Fö230 (kd) yrkandena 1–3, Fö236 (m) i denna del, Fö264 (s) och Fö267 (s)* avstyrks av utskottet.

Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till pågående beredningsarbete bl.a. inom Regeringskansliet. Särskilda yttranden har avgivits av (mp) och (fp).

Motionerna

Ett flertal motioner tar upp frågor rörande *ekonomisk kompensation till drabbade i samband med naturkatastrofer*.

I motionerna Fö214 (c) yrkande 2 av Viviann Gerdin m.fl., Fö216 (fp) av Runar Patriksson, Fö220 (c) av Birgitta Sellén och Sven Bergström, Fö230 (kd) yrkande 4 av Jan Erik Ågren och Dan Kihlström, Fö236 (m) i denna del av Per-Samuel Nisser och Jan-Evert Rådström, Fö238 (v) av Marie Engström, Fö239 (s) av Hans Stenberg och Susanne Eberstein samt Fö252 (s) av Lars U Granberg och Birgitta Ahlqvist framhålls behovet av att inrätta en katastroffond i syfte att bl.a. hjälpa enskilda som drabbas mycket hårt ekonomiskt i samband med inträffade naturkatastrofer. I motionerna hänvisas bl.a. till att återkommande översvämningar under de gångna åren har inneburit omfattande skador för såväl kommuner, näringsidkare som enskilda. Stora ekonomiska värden har gått förlorade.

Regeringen bör därför utreda möjligheterna att inrätta en katastroffond som kan användas för att bl.a. stötta enskilda som drabbas av extraordinära kostnader i samband med naturkatastrofer. I en del motioner hänvisas också till att sådana fonder byggts upp på olika sätt i bl.a. Norge, Schweiz, Kanada, Belgien och Holland.

I motionerna finns även förslag om att ur fonden kunna ta resurser för att arbeta förebyggande.

I motion Fö221 (m) av Lars Elinderson och Lars Hjertén tas översvämningarna runt Vänern år 2000 upp och *statens ekonomiska ansvar* i samband med detta.

Översvämningarna av Vänern berodde i huvudsak på föråldrade vattendomar i kombination med extrema klimat och väderförändringar, möjligen också i kombination med en missbedömning av behovet av avtappning av Vänern under sensommaren 2000. Motionärerna anser därför att staten, på liknande sätt som i Tuvefallet, skall ta sitt ekonomiska ansvar för de följder översvämningarna i Vänern fick för enskilda och enskilda företag.

När det gäller ersättning direkt till enskilda i Tuvefallet övertog staten ansvaret gentemot fastighetsägarna för de bostadsfastigheter inom skredriskområdet som inte blev inlösta av försäkringsgivarna.

I motion Fö213 (mp) av Matz Hammarström och Per Lager föreslås att en klimatakut inrättas där kommuner kan söka *ekonomisk kompensation*. Bak-

grunden till detta förslag framhålls i motionen är att de snabba förändringarna av klimatet för med sig stora påfrestningar för kommunerna. I statens budget finns en s.k. kommunakut. Den är till för att rädda kommuner som kommit på ekonomiskt obestånd. I huvudsak får kommuner som drabbas av klimatförändringarnas följder själva stå för de extra kostnader som detta medför. Detta är givetvis inte rimligt; vem kan t.ex. argumentera för att Sundsvalls ekonomi bör belastas mycket hårdare av klimatförändringarna än Vellinges eller Danderyds – orter som inte på samma sätt drabbats av skyfallen?

I avvaktan på att få en bredare acceptans för den radikala klimatpolitik som föreslås, yrkar motionärerna att en särskild *klimatakut inrättas*. Från denna kan översvämnings- och stormdrabbade kommuner (inklusive landstingskommuner) söka *ekonomisk kompensation* för de åtgärder de tvingats vidta. Akuten skall fungera så snabbt och fritt från byråkrati att den också kan bli en reell hjälp att hålla skola, sjukvård och annan essentiell medborgerlig service öppen under tider av översvämnningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har sedan riksmötet 1997/98 behandlat frågan om *inrättandet av en katastroffond eller andra former av ekonomisk ersättning* för skador som uppstår i samband med inträffade naturkatastrofer. Senast detta skedde var i april 2001 (bet. 2000/01:FöU7). Utskottet redovisade då – som framgått – de olika föredragningar som genomförts inför utskottet av representanter från Försvars- och Näringsdepartementen, länsstyrelserna i Värmland och Västra Götaland, Statens räddningsverk samt Försäkringsförbundet med anledning av översvämnningarna som drabbade landet sommaren och hösten 2000.

Utskottet har vid sina tidigare beredningar i detta ärende bl.a. redovisat de anslag – 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor och 7:3 Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m. – som ger kommunerna ekonomisk ersättning för förebyggande åtgärder respektive för genomförda räddningsinsatser.

Som utskottet ovan redovisat framgår det av budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 6) att regeringen finner ordningen för utbetalningar från anslaget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor oklar varför regeringen avser att låta genomföra en översyn av detta system. Det framgår också av budgetpropositionen att regeringen i fråga om anslaget för ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m. anser det är viktigt att förutsättningarna och reglerna för dessa ersättningar klarläggs av Utredningen om översyn av räddningstjänstlagen (dir. 1999:94). Utredningen, som i januari 2002 överlämnade sitt slutbetänkande (SOU 2002:10) till försvarsministern, bereds nu inom Regeringskansliet.

När utskottet i april 2001 behandlade motionsyrkanden om inrättandet av en katastroffond eller andra former av ekonomisk ersättning för skador som uppstår i samband med inträffade naturkatastrofer redogjorde också utskottet för riksdagens beslut att på tilläggsbudget för år 2000 bevilja att högst 100 miljoner kronor av anslaget A2 Bidrag för särskilda insatser i vissa kommu-

ner och landsting får användas för att bistå kommuner som har haft betydande kostnader till följd av översvämningar i juli 2000. Finansutskottet anförde med anledning av detta beslut att frågan om ersättning till de översvämningssdrabbade kommunerna i Mellansverige borde prövas i samma former som gäller för de Norrlandskommuner som tidigare i sommar drabbades av översvämningar (bet. 2000/01:FiU3).

Utskottet har nu erfårit att 65 miljoner kronor har beviljats i ersättning till de översvämningssdrabbade kommunerna för kostnader till följd av översvämningarna.

Utskottet vill i detta sammanhang också peka på utredningsförslaget i betänkandet (SOU 2001:105) Extraordinära händelser i kommuner och landsting om att kommuner och landsting får rätt att, om det finns synnerliga skäl, stödja enskild som drabbats av extraordinär händelse. Stödet skall vara ett led i kommunens eller landstingets egen krishantering och får endast ges i begränsad omfattning. Utredningen bereds nu inom Regeringskansliet.

Med anledning av yrkandena om *inrättandet av en katastroffond* vill utskottet anförda att regeringen i propositionen (prop. 2001/02:10) anförde att den delar Sårbarhets- och säkerhetsutredningens och Försvarsberedningens uppfattning att en katastroffond för ersättning till enskilda vid extrema situationer inte skall inrättas. Regeringen anförde vidare att det dock är önskvärt med en högre grad av konsekvens vid bedömningen av om staten bör ta på sig ett ersättningsansvar. Utskottet instämmer i detta. Regeringen avser att återkomma till denna fråga i den civila propositionen i mars 2002.

Som utskottet ser det har regeringen på olika sätt uppmärksammat frågor om ekonomisk ersättning till drabbade för skador som uppstår i samband med inträffade naturkatastrofer. Utskottet ser mycket positivt på detta och bedömer att de utredningsinitiativ m.m. som regeringen nu tagit kommer att behandla frågeställningar av det slag som aktualiserats i motionerna. Utskottet utgår från – där behov om ekonomisk kompensation bedöms föreligga – att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder. Några särskilda uttalanden därutöver anser utskottet inte vara påkallat. *Motionerna Fö213 (mp), Fö214 (c) yrkande 2, Fö216 (fp), Fö220 (c), Fö221 (m), Fö230 (kd) yrkande 4, Fö236 (m) i denna del, Fö238 (v), Fö239 (s) och Fö252 (s)* avstyrks av utskottet.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Förebyggande arbete m.m. i samband med naturkatastrofer (punkt 1) (kd)

av Åke Carerö och Margareta Viklund (båda kd).

Under senare år har Sverige blivit utsatt för svåra naturkatastrofer som i huvudsak orsakats av stora vattenmängder beroende på kraftig nederbörd och/eller hastig snösmältning. Kraftig storm upp till orkanstyrka har även bidragit till svåra problem. De skador som åsamkats både mark, bebyggelse, el- och telenät samt människor är omfattande.

I betänkandet 2001/02:FöU5 påpekas att flera utredningar och kommittéer tillsatts för att finna regler och bestämmelser som kan medverka till att de flödande vattenmängderna blir mindre hotfulla. Kristdemokraterna har vid flera tillfällen påpekat nödvändigheten av dels att beredskapen för översvämningar måste öka, dels att särskilt utsatta områden behöver kartläggas för att katastrofsituationer skall kunna förebyggas och undvikas.

Kristdemokraterna har också vid flera tillfällen pekat på behovet av samverkan mellan olika offentliga och frivilliga instanser för att dels förebygga katastrofer, dels medverka med praktiska insatser när katastrofen är ett faktum. Det skall aldrig behöva råda oklarheter om ansvar och befogenheter för olika insatser vid katastrofer och andra nödsituationer.

Kristdemokraterna anser att det är positivt att ett omfattande beredningsarbete pågår rörande flera frågor för att minska skadorna vid naturkatastrofer, dammolyckor m.m. Det är också positivt att frågan om vattendomarna och deras betydelse för höga vattenflöden diskuterats av regeringen samt om möjligheter att inom befintlig lagstiftning ompröva domarna samt att regeringen för närvarande bereder frågan om anslag för ersättning vid räddningstjänst m.m.

Men eftersom frågan om ledning och ansvar vid katastrofer är mycket aktuell och akut anser Kristdemokraterna att det är angeläget att frågan om naturkatastrofer behandlas med skyndsamhet och inte läggs under rubriken ”pågående utredning” alltför länge. Det är också angeläget att begreppet helhetssyn får en framträdande position vid planeringen för framtida förebyggande och aktiva insatser för naturkatastrofer.

2. Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer (punkt 2) (fp)

av Runar Patriksson (fp).

Arvika med omnejd, Dalarna och Norrland visar på behovet av en katastrof-fond för oväntade katastrofer på grund av regn eller andra oförutsägbara händelser.

De händelser som i inledningen har omnämnts har ju förorsakat stora utgifter som har utbetalats direkt från statsbudgeten. Medel har då anvisats från konton med redan planerade projekt. Detta får därför också konsekvenser i negativ riktning på andra orter i landet där inte olyckan varit framme, men där en investering t.ex. i ett vägbygge har fått stå tillbaka på grund av översvämningar och liknande.

Vid besök hos drabbade efter Byälven och hos jordbrukare vid Vätern förstår man att en katastroffond snarast borde inrättas innehållande betydande belopp för att snabbt kunna ersätta drabbade och snabbt kunna sätta in hjälpåtgärder varhelst man drabbas i landet. Snabb hjälp kan förhindra mycket onödigt lidande och spara pengar.

3. Ekonomisk kompensation m.m. till drabbade i samband med naturkatastrofer (punkt 2) (mp)

av Ingegerd Saarinen (mp).

De kraftiga stormar och översvämningar vi upplevt de senaste åren är just den typen av klimatstörningar som FN:s International Panel on Climate Change (IPCC) varnat för. Klimatstörningarna beräknas ge Sverige 30 % ökad nederbörd och omfattande regnväder blir alltmer av ett normaltillstånd. Stormar och översvämningar skapar stor materiell skada för såväl kommuner och landsting som enskilda men det drabbar olika kommuners ekonomier olika hårt. Det kan knappast vara rimligt att Sundsvalls kommun belastas mycket hårdare av klimatförändringarna än till exempel Danderyds kommun.

Det är därför bra att regeringen, i linje med Miljöpartiets intentioner, genomför en översyn av systemet för utbetalningar från anslaget för förebyggande åtgärder mot naturkatastrofer. Det är också mycket positivt att regeringen i sin tilläggsbudget beviljat 100 miljoner kronor för att bistå kommuner och landsting som haft betydande kostnader till följd av översvämningarna i juli 2000. I praktiken kommer detta anslag att fungera som en slags klimatakut i linje med Miljöpartiets förslag. Likaså ser vi med tillfredsställelse på det utredningsförslag som nu bereds på Regeringskansliet för att se över möjligheterna för kommuner och landsting att inom ramen för den egna krishanteringen stödja enskilda som drabbats hårt av klimatrelaterade skador.

Klimatrelaterade skador genom översvämningar och stormar förväntas öka de kommande åren. Miljöpartiet kommer fortsätta att bevaka i vilken utsträckning samhällets gemensamma ersättning till enskilda, kommuner och landsting tillgodoser drabbades behov. Finner vi att klimatstörningarna på ett orimligt sätt drabbar enskilda, kommuner och landsting utan att staten tar ett gemensamt ansvar, återkommer vi i frågan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:Fö213 av Matz Hammarström och Per Lager (mp):

Riksdagen begär att regeringen skyndsamt låter utreda hur kommuner som särskilt drabbas av klimatförändringsrelaterade väderfenomen skall kunna kompenseras genom en ”klimatakut”.

2001/02:Fö214 av Viviann Gerdin m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda kostnader och samhällsvinster genom att investera i en vattenväg från Vänern till Uddevalla.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast utreder möjligheterna att inrätta en katastroffond för att människor som drabbats av översvämningar skall hållas ekonomiskt skadefria.

2001/02:Fö216 av Runar Patriksson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en katastroffond.

2001/02:Fö220 av Birgitta Sellén och Sven Bergström (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning i syfte att tillskapa en fond för naturkatastrofer.

2001/02:Fö221 av Lars Elinderson och Lars Hjertén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översvämningarna av Vänern hösten och vintern 2000.

2001/02:Fö230 av Jan Erik Ågren och Dan Kihlström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en genomgång av dammsäkerheten i landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av åtgärder för att säkra de broar och vägavsnitt som visat sig vara särskilt sårbara vid de senaste årens omfattande översvämningar runt om i landet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förbättrade rutiner när det gäller förvarning om risk för översvämningar och vattenkraftbolagens ansvar i samband därmed.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utredning om en nationell katastroffond.

2001/02:Fö236 av Per-Samuel Nisser och Jan-Evert Rådström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översvämningsproblemen i Vänern vad gäller katastroffond, regleringar av vattensystemen, räddningstjänstlagen och samordning av ansvar vid katastrofer.

2001/02:Fö238 av Marie Engström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att bygga upp en fond för att både förebygga och ersätta skador vid naturkatastrofer.

2001/02:Fö239 av Hans Stenberg och Susanne Eberstein (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförs om inrättandet av en katastroffond.

2001/02:Fö252 av Lars U Granberg och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell fond vid naturkatastrofer.

2001/02:Fö264 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande åtgärder mot översvämnningar.

2001/02:Fö267 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om naturolyckor såsom risker vid ras i vattendrag.